

Kontrolní závěr z kontrolní akce

21/38

Peněžní prostředky státu vynakládané na odškodňování

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2021 pod číslem 21/38. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Stanislav Koucký.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu použité na odškodňování byly vynaloženy účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:
Ministerstvo spravedlnosti (dále také „MŠP“).

Kontrolováno bylo období od roku 2016 do roku 2021, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od listopadu 2021 do května 2022.

Kolegium NKÚ na svém XI. jednání, které se konalo dne 15. srpna 2022,
schválilo usnesením č. 6/XI/2022
kontrolní závěr v tomto znění:

Ministerstvo spravedlnosti (MŠp)

V letech 2016–2021 MŠp vypořádalo **20 424 žádostí** o odškodnění a vynaložilo za odškodnění **1,6 mld. Kč**.

Problémy s dodržováním zákonné lhůty při vypořádání žádostí o odškodnění

49 % žádostí o odškodnění MŠp vypořádalo po uplynutí zákonné lhůty

u **35 %** z kontrolovaného vzorku MŠp provedlo první úkon až po uplynutí zákonné lhůty

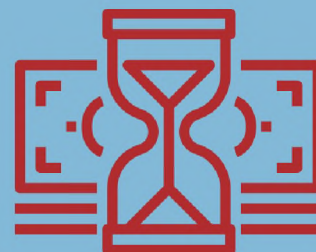
s prodloužením od **dvou** do **1 145** dnů po marném uplynutí zákonné lhůty MŠp uhradilo u kontrolovaného vzorku poškozeným odškodnění

Nehospodárně vynaložené peněžní prostředky státu

703 tis. Kč MŠp nehospodárně vynaložilo na náklady soudního řízení a úroky z prodloužení

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státu vynakládaných MSp podle zákona č. 82/1998 Sb.¹ na úhradu odškodnění, které bylo způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, a peněžních prostředků státu vynakládaných na úhradu přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Kontrola NKÚ rovněž prověřila peněžní prostředky státu vynakládané v souvislosti s odškodněním na úhradu úroků z prodlení a nákladů řízení. V případě předpisu regresní úhrady bylo kontrolou NKÚ prověřeno její vymáhání ze strany MSp.

1.2 Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu použité na odškodňování² byly vynaloženy účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. MSp přiznává odškodnění na základě žádosti žadatele (dále také „poškozený“) po ověření skutečností významných pro vznik daného nároku. Ke kontrole byly vybrány spisy, které byly spojeny s finančně významnými úhradami za odškodnění. Kontrolovaný objem peněžních prostředků státu u 457 spisů vybraných ke kontrole činil 454 927 131 Kč. Z nich 278 spisů vypořádalo MSp mimosoudně (80 767 903 Kč) a 179 spisů bylo ukončeno rozhodnutím soudu (374 159 228 Kč). Kontrolovaný objem peněžních prostředků státu u 42 spisů regresních úhrad činil 80 632 409 Kč.

1.3 MSp v kontrolovaném období vypořádalo téměř polovinu žádostí o odškodnění až po uplynutí zákonné lhůty šesti měsíců³. Příčiny nedodržení zákonné lhůty NKÚ spatřuje především v pozdním provedení prvního úkonu rozpracování žádosti o odškodnění (dále také „rozšetření“) ze strany MSp. MSp nesledovalo dodržení zákonné lhůty k vyřízení žádostí o odškodnění. Agenda odškodňování byla zatížena nevyřízenými žádostmi o odškodnění z předchozích let.

1.4 NKÚ vyhodnotil 703 tis. Kč jako nevhodně vynaložené peněžní prostředky státu. Jednalo se o prostředky na úhradu úroků z prodlení a nákladů řízení před soudy, které MSp uhradilo poškozeným v případech, kdy nárok poškozeného nevypořádalo v zákonné lhůtě.

1.5 Z kontrolovaného vzorku předepsaných regresních úhrad v objemu 80 632 409 Kč připadlo 99 % na exekutory a 1 % na ostatní úřední osoby. V oblasti vymáhání předepsaných regresních úhrad nebyly shledány nedostatky.

1.6 Toto celkové hodnocení se opírá o následující zjištění z kontroly:

- a) MSp v kontrolovaném období nedodržovalo zákonnou lhůtu šesti měsíců pro vypořádání žádostí o odškodnění. MSp téměř polovinu doručených žádostí o odškodnění vypořádalo po marném uplynutí zákonné lhůty (viz odst. 4.3).
- b) NKÚ zjistil kontrolou 278 spisů, které MSp mimosoudně vypořádalo, že odškodnění uhradilo poškozeným s prodlením od dvou do 1 145 dnů po uplynutí zákonné lhůty (viz odst. 4.2).

---

¹ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

² Příjem, administrace a vypořádání žádostí o odškodnění.

³ Lhůta šesti měsíců stanovená ustanovením § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. (dále také „zákonná lhůta“).

- c) MSp nesledovalo a nekontrolovalo lhůty k vyřízení spisů, čímž nedodrželo postup dle spisového řádu⁴ (viz odst. 4.4 až 4.5).
- d) U 98 z 278 kontrolovaných spisů (35 %) MSp provedlo prvotní rozšetření až po marném uplynutí zákonné lhůty a z toho u 88 spisů (32 %) provedlo MSp rozšetření až po podání žaloby k soudu žalobcem (viz odst. 4.6 až 4.8).
- e) MSp nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem. NKÚ na kontrolovaném vzorku 179 spisů zjistil, že MSp vynaložilo peněžní prostředky státního rozpočtu v celkové výši 509 022 Kč na úroky z prodlení a náklady řízení v důsledku své předchozí nečinnosti. Dále MSp vynaložilo navíc peněžní prostředky státního rozpočtu na úroky z prodlení ve výši 193 611 Kč, neboť uhradilo odškodnění až na konci lhůty, přičemž úroky z prodlení nabíhaly už ode dne nabytí právní moci stanoveného rozsudkem soudu (viz odst. 4.9 až 4.11).
- f) Z kontrolovaného vzorku 42 spisů předepsaných regresních úhrad ve výši 80 632 409 Kč připadlo 80 185 798 Kč na exekutory a 1 446 611 Kč na ostatní úřední osoby (viz odst. 4.12 až 4.15).

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 Ministerstvo spravedlnosti bylo zřízeno zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb.⁵, dle kterého je ústředním orgánem státní správy mj. pro soudy a státní zastupitelství. MSp je organizační složkou státu, účetní jednotkou a správcem kapitoly státního rozpočtu 336 – *Ministerstvo spravedlnosti*.

2.2 MSp v případech vymezených ustanovením § 6 zákona č. 82/1998 Sb. jedná jménem státu o poskytnutí odškodnění za podmínek stanovených v tomto zákoně v případech, kdy škoda byla způsobena:

- nezákonným rozhodnutím vydaným v občanském soudním řízení nebo v řízení trestním za podmínek uvedených v ustanovení § 7 a § 8 tohoto zákona (včetně rozhodnutí o vazbě, trestu nebo ochranném opatření za podmínek uvedených v ustanovení § 9 až § 12 tohoto zákona);
- nesprávným úředním postupem podle ustanovení § 13 tohoto zákona, přičemž za nesprávný úřední postup se považuje také nedodržení povinnosti vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě a není-li tato lhůta stanovena zákonem, tak povinnost vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

2.3 MSp dále poskytuje za podmínek uvedených v ustanovení § 31a zákona č. 82/1998 Sb. tzv. přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytuje bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena poškozenému škoda. Za nemajetkovou újmu je v obecném pojetí možné považovat

---

⁴ Z pokynu Ministerstva spravedlnosti ze dne 28. srpna 2015, čj. MSP-3/2015-OP-ORG, ve znění pokynu čj. MSP-3/2016-ORLZ-ORG ze dne 1. června 2016 se vydává spisový řád Ministerstva spravedlnosti (dále jen „Spisový řád“).

⁵ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

jakoukoli újmu, která pro poškozeného neznamená přímou ztrátu na majetku. Typicky se jedná o zásah do zdraví, cti, soukromí osoby apod.

2.4 MSp projednává přiznání odškodnění na žádost poškozeného, kdy ověřuje skutečnosti významné pro vznik tohoto nároku. V případě nesporného nároku⁶ provádí mimosoudní vypořádání vzniklé škody a poskytuje peněžní zadostiučinění.

2.5 MSp má na základě ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. povinnost nahradit škodu, případně poskytnout přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu do šesti měsíců od uplatnění nároku poškozeného o odškodnění.

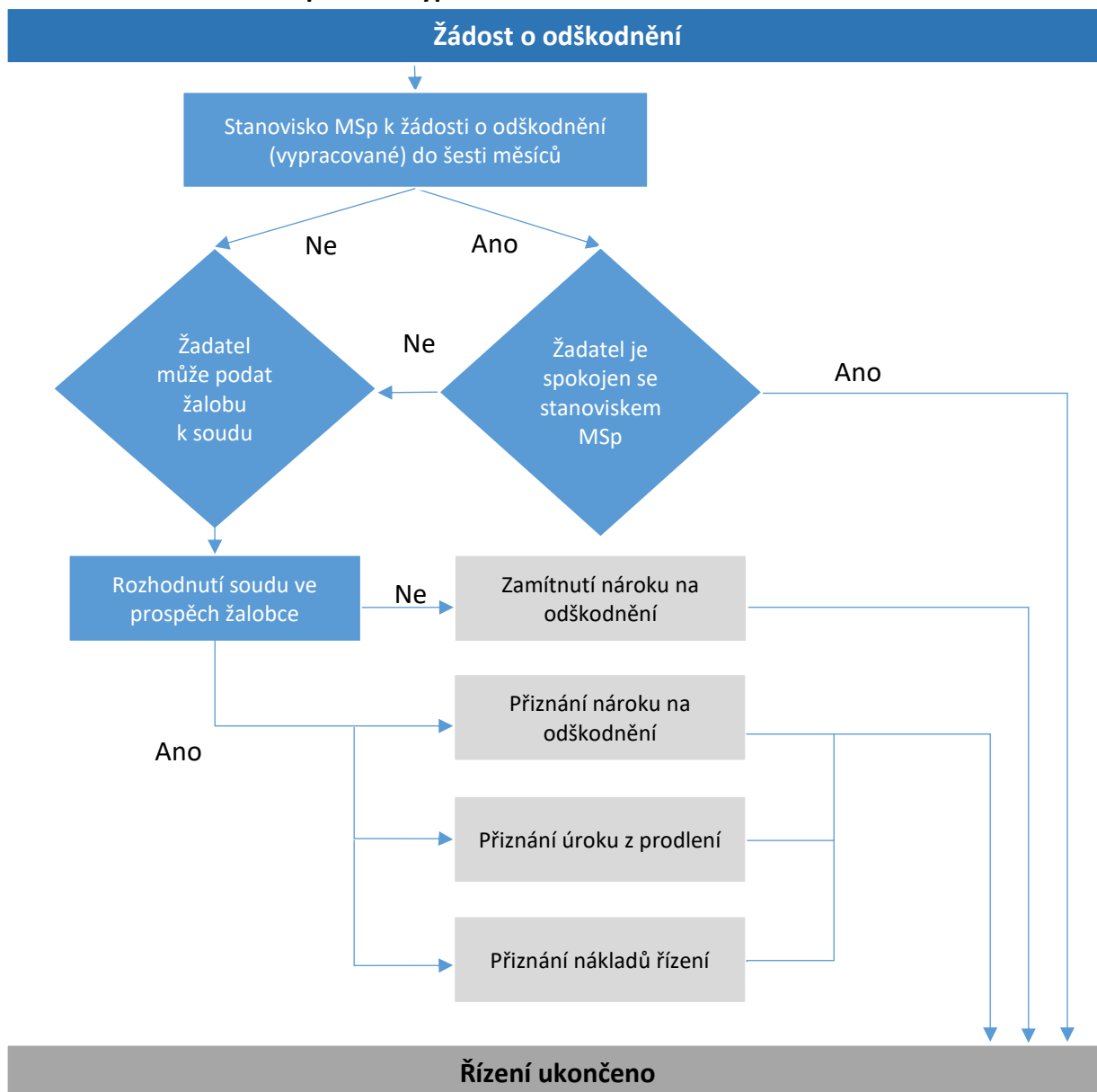
2.6 Výsledkem mimosoudního vypořádání je úplné či částečné vypořádání uplatňovaného nároku poškozeného na odškodnění nebo jeho zamítnutí. V případě přiznání úplného či částečného nároku na odškodnění vydá MSp stanovisko a vyplatí peněžní prostředky státu poškozenému. V případě, že MSp žádost o odškodnění zamítne, uzavře spis stanoviskem, že nárok není možné mimosoudně vypořádat.

2.7 Pokud mezi poškozeným a MSp nedojde k mimosoudnímu vypořádání, může se poškozený ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy nedošlo k vypořádání mimosoudně, obrátit se svým návrhem o uplatnění nároku na příslušný soud.

---

⁶ Poškozený doložil potřebné doklady, aby MSp mohlo žádost vypořádat v mimosoudním řízení. MSp si obvykle pro účely ověření nároku poškozeného vyžádalo souvislé spisové materiály od soudů, státních zastupitelství či jiných úřadů, které případ před tím projednaly, aby mohlo k žádosti o odškodnění vypracovat stanovisko.

Schéma č. 1: Znárodnění procesu vypořádnání žádosti o odškodnění

Zdroj: vypracoval NKÚ.

2.8 Peněžní prostředky státu určené na odškodňování dle zákona č. 82/1998 Sb. nejsou rozpočtovány. Rozpočet výdajů kapitoly státního rozpočtu 336 – MSp na tyto účely je každoročně navyšován Ministerstvem financí na základě rozpočtových opatření z kapitoly státního rozpočtu 398 – *Všeobecná pokladní správa* (dále také „VPS“). Přehled výše odškodnění uhrazeného v mimosoudním vypořádnání a v soudním řízení v letech 2016–2021 je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Přehled výše peněžních prostředků státu vynaložených na odškodnění (v Kč)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkově vynaložené peněžní prostředky na odškodnění	177 726 117	330 875 815	366 368 389	224 196 672	256 022 556	253 811 964
z toho:						
v mimosoudním vypořádání	101 840 053	114 330 391	138 512 517	102 272 183	127 741 857	132 257 741
v soudním řízení	75 886 064	216 545 424	227 855 872	121 924 489	128 280 699	121 554 223

Zdroj: data MSp.

2.9 V rámci mimosoudního vypořádání žádostí o odškodnění MSp provádělo rozšetření, které sloužilo k analýze požadavků poškozeného a zajištění podkladů k posouzení žádosti.

2.10 Jestliže MSp nahradilo škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nebo poskytlo ze stejného důvodu přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, mohlo požadovat regresní úhradu na soudci či na státním zástupci jen, pokud byla jeho vina zjištěna v kárném nebo trestním řízení.

III. Rozsah kontroly

3.1 Ke kontrole byl vybrán vzorek v rozsahu 457 spisů z celkového počtu 33 804 spisů, které MSp uzavřelo v kontrolovaném období, a dále vzorek 42 spisů z celkového počtu 550 spisů regresních úhrad evidovaných MSp v kontrolovaném období. Výběr spisů byl zaměřen především na případy žádostí poškozených, které byly spojeny s finančně významnými úhradami za odškodnění.

3.2 V rámci kontroly NKÚ byly u MSp prověřovány peněžní prostředky státu vynakládané na odškodňování v objemu 454 927 131 Kč a vymáhání pohledávek vzniklých předepsáním regresních úhrad a pohledávek vzniklých z přiznaných nákladů řízení poškozenému v objemu 80 632 409 Kč.

3.3 NKÚ posuzoval účelnost a hospodárnost vynaložených peněžních prostředků státu a soulad s právními předpisy při jejich vynakládání a při vymáhání předepsaných pohledávek vzešlých z agendy odškodňování.

3.4 Jako nevhodně vynaložené vyhodnotil NKÚ peněžní prostředky státu, které byly uhrazeny jako úroky z prodlení⁷ a náklady soudních řízení⁸ za odškodnění, kdy MSp nevypořádalo nárok poškozeného v zákonné lhůtě. Poškozený musel uplatnit svůj nárok v občanském soudním řízení a podat žalobu. Když pak MSp obdrželo informaci o podání žaloby, původní nárok mimosoudně vypořádalo a přiznané peněžní prostředky uhradilo na účet poškozeného. Poté, pokud soud shledal výši poskytnutého mimosoudního vypořádání za dostatečnou, žalobu ve zbytku zamítl a přiznal poškozeným úroky z prodlení a náklady

⁷ Úroky z prodlení se rozumí platba, která náleží poškozenému, pokud MSp neplnilo svou povinnost a v zákonné lhůtě neuhradilo svůj peněžní závazek. Stát je povinen zaplatit úroky z prodlení ode dne, kdy tato povinnost měla nastat až do dne zaplacení.

⁸ Nárok na úhradu nákladů řízení vzniká až na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Jedná se o výdaje účastníků řízení a jejich zástupců, soudní poplatky, ušlý výdělek účastníků, náklady vynaložené na zjištění a zajištění důkazů atd.

soudních řízení. Tímto postupem došlo ke vzniku nákladů, které by prokazatelně nevznikly, kdyby MSp vypořádalo žádost o odškodnění v zákonné lhůtě.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. Dodržování zákonné lhůty

4.1 Přizná-li MSp náhradu škody, má podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. povinnost nahradit škodu v zákonné lhůtě šesti měsíců od uplatnění nároku o odškodnění.

→ **MSp nedodržovalo zákonnou lhůtu pro vypořádání žádostí o odškodnění.**

4.2 NKÚ v rámci kontrolovaného vzorku spisů prověřoval dodržení zákonné lhůty při vypořádání žádostí o odškodnění. NKÚ posuzoval dobu od data doručení žádosti na MSp až do data odeslání peněžních prostředků státu poškozenému nebo do data vydání stanoviska MSp v případě zamítnutí žádosti o odškodnění. NKÚ zjistil, že MSp v některých případech nahradilo škodu po uplynutí zákonné lhůty s prodlením dvou až 1 145 dnů; viz příklad č. 1.

Příklad č. 1

Žádost o odškodnění ve výši 959 659 Kč způsobené při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem exekutora byla doručena MSp dne 18. 12. 2018. MSp provedlo rozšetření až dne 27. 2. 2020, tj. po 436 dnech od doručení žádosti, přestože zákonná lhůta pro náhradu škody marně uplynula dnem 18. 6. 2019. Dne 21. 9. 2021 zpracovalo MSp stanovisko, na jehož základě byla škoda zčásti nahrazena částkou 689 960 Kč. Celkové prodlení přesahující zákonnou lhůtu šesti měsíců činilo 826 dnů (téměř 28 měsíců).

4.3 Z dat spisové služby MSp vyplynulo, že MSp u žádostí o odškodnění vypořádaných v období 2016–2020 v průměru u 49 % z nich nedodrželo zákonnou lhůtu. Blíže v tabulce č. 2:

Tabulka č. 2: Přehled počtu vypořádaných žádostí o odškodnění

Rok	Počet vypořádaných	Počet vypořádaných po zákonné lhůtě	
		Počet	v %
2016	2 958	1 879	64 %
2017	3 765	1 625	43 %
2018	3 842	1 476	38 %
2019	2 964	1 488	50 %
2020	3 197	1 801	56 %
Celkem	16 726	8 269	49 %

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat MSp.

→ **MSp nesledovalo a nekontrolovalo lhůty k vyřízení spisů.**

4.4 Postup MSp při administraci a posuzování žádostí byl upraven vnitřními směrnici MSp, především Spisovým řádem. Dle Spisového řádu za včasné vyřízení spisu zodpovídá pověřený zaměstnanec, který v případě existence lhůty k vyřízení spisu kontroluje její splnění. Současně

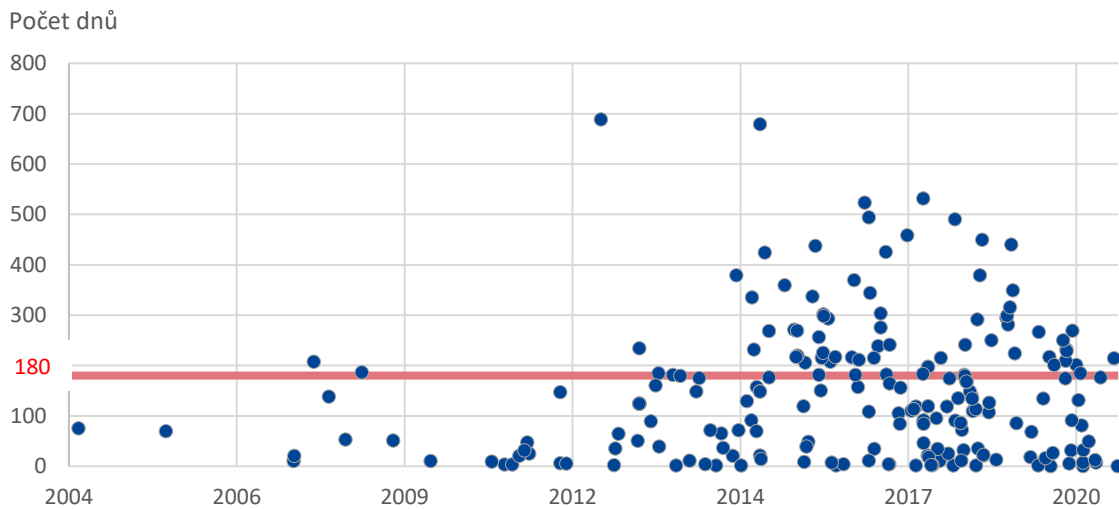
nadřízený zaměstnanec má odpovědnost za kontrolu včasného vyřizování spisů jemu podřízených zaměstnanců.

4.5 MSp nesledovalo a nekontrolovalo lhůty k vyřízení spisů ze strany pověřeného zaměstnance ani ze strany jeho nadřízeného, a tím nedodržovalo postup dle § 20 odst. 2 a 3 Spisového řádu.

→ **MSp provádělo rozšetření žádostí o odškodnění pozdě.**

4.6 MSp provedlo rozšetření žádostí o odškodnění u 35 % (98 spisů) kontrolovaného vzorku spisů až po uplynutí zákonné lhůty (180 dní); viz příklad č. 1 a graf č. 1.

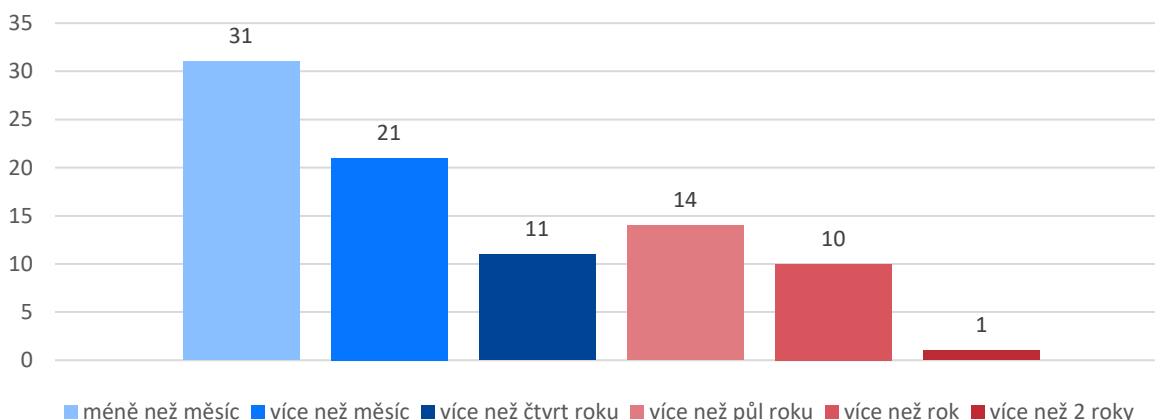
Graf č. 1: Doba mezi datem doručení a datem rozšetření žádostí (kontrolovaných NKÚ) o odškodnění ve dnech

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

4.7 U 88 spisů, které činí 32 % z kontrolovaného vzorku spisů, provedlo MSp rozšetření až po doručení informace o podání žaloby na MSp. U 65 % z nich (57 spisů) činilo MSp úkony po více než měsíci od doručení informace o podání žaloby na MSp; viz graf č. 2 a příklad č. 2.

Graf č. 2: Přehled počtu spisů podle doby rozšetření po doručení informace o podání žaloby na MSp

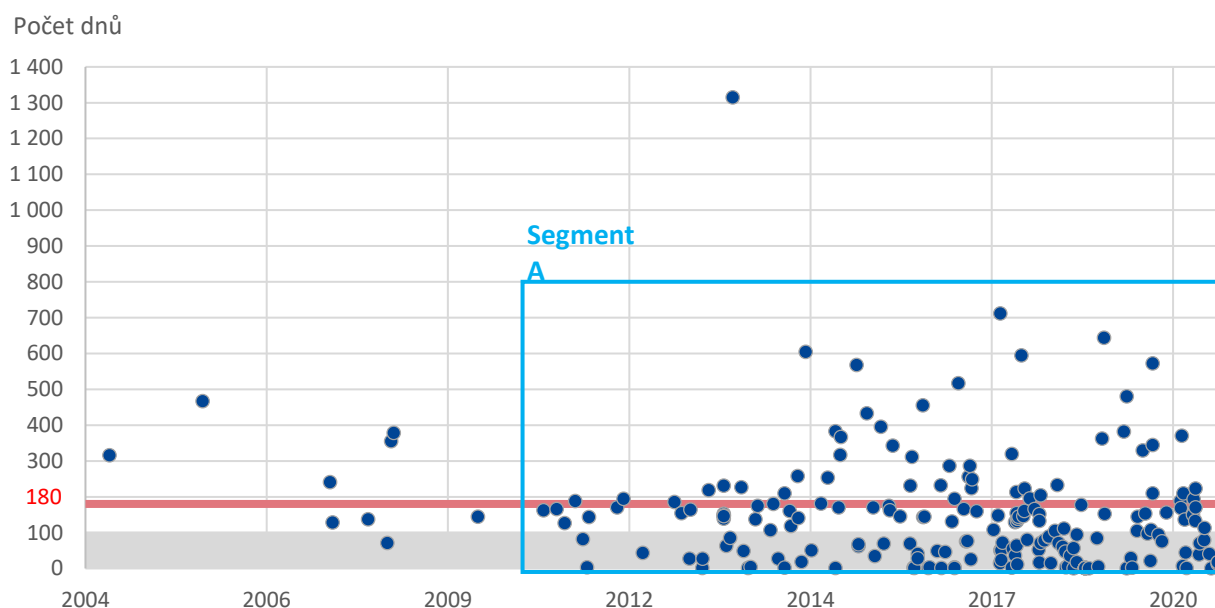
Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

Příklad č. 2

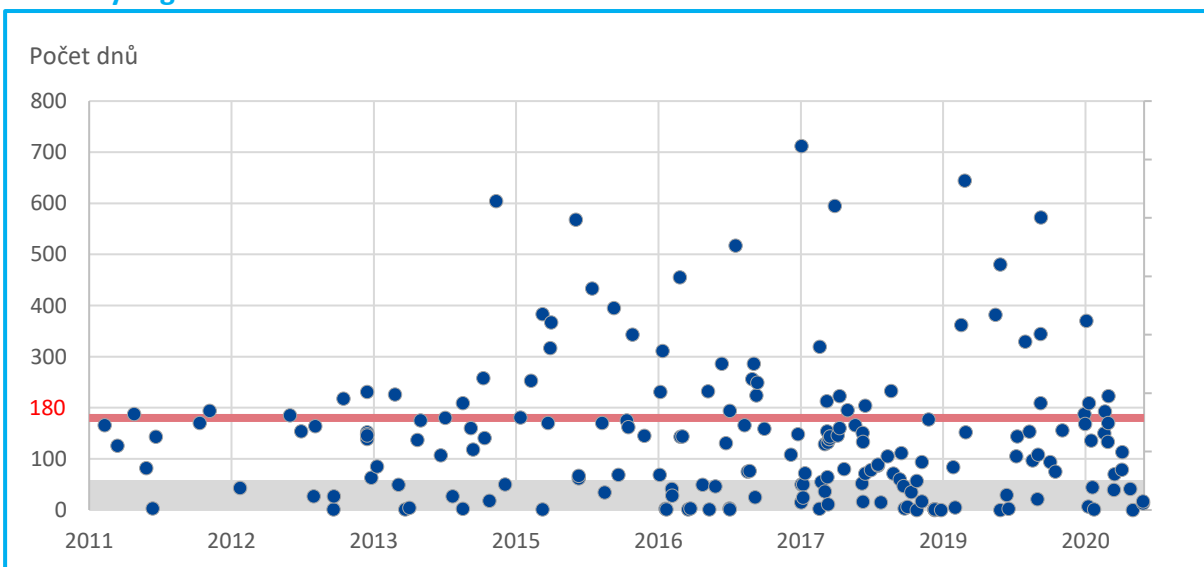
Poškozený se po marném uplynutí zákonné lhůty pro vyřízení žádosti o odškodnění obrátil s žalobou k soudu. Dne 7. 11. 2016 obdrželo MSp informaci o podání žaloby. MSp provedlo první rozšetření dne 1. 2. 2017, tedy po 86 dnech po obdržení informace o podání žaloby od soudu. MSp tak začalo být činné poprvé až v důsledku obdržení informace o podání žaloby od soudu.

4.8 NKÚ zjistil, že u 74 % kontrolovaného vzorku spisů byla doba od rozšetření k vypořádání žádosti o odškodnění kratší než šest měsíců (180 dnů). Nejvíce žádostí o odškodnění (37 %) MSp vypořádalo do 100 dní od rozšetření, jak zobrazuje šedé pole v následujícím grafu.

Graf č. 3: Doba mezi datem rozšetření a datem vypořádání žádosti o odškodnění ve dnech

Zvětšený segment A

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

B. Hospodárnost vynaložených peněžních prostředků státu

4.9 NKÚ provedl kontrolu 179 spisů, u kterých bylo vyplaceno odškodnění ve výši 374 159 228 Kč, kdy poškozený nebyl spokojen s výsledkem mimosoudního vypořádání, případně neobdržel stanovisko MSp k dané žádosti o odškodnění v zákonné lhůtě a svůj nárok uplatnil u soudu podáním žaloby.

4.10 NKÚ kontrolou zjistil, že ve 14 případech vynaložilo MSp nehospodárně celkem 86 557 Kč na úroky z prodlení a 422 465 Kč na náklady řízení přiznaných poškozenému; viz příklad č. 3 a č. 4. MSp vynaložilo peněžní prostředky státu v rozporu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb.⁹, neboť nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem, což je skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb.

Příklad č. 3

Poškozený doručil na MSp dne 27. 3. 2017 žádost o odškodnění v celkové výši 1 132 678 Kč pro nesprávný úřední postup exekutorky. Jelikož MSp bylo u žádosti poškozeného nečinné, a marně tak uplynula zákonná lhůta pro mimosoudní vypořádání žádosti, podal poškozený žalobu k soudu. Dne 16. 11. 2017 soud doručil tuto žalobu MSp s žádostí o vyjádření. MSp následně dne 20. 11. 2017 rozšetřilo žádost poškozeného a dne 31. 1. 2018 vydalo stanovisko, kterým přiznalo poškozenému odškodnění v plné výši. Poškozený v řízení u soudu vzal svoji žalobu zpět, soud řízení zastavil dne 12. 2. 2018 a přiznal poškozenému náklady řízení ve výši 41 480 Kč a úroky z prodlení ve výši 30 477 Kč. Tyto výdaje v celkové výši 71 957 Kč by nevznikly, pokud by MSp vypořádalo žádost poškozeného v zákonné lhůtě.

Příklad č. 4

Poškozená doručila na MSp dne 21. 12. 2017 žádost o odškodnění ve výši 5 658 981 Kč, kdy žádala zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nezákonného trestního stíhání a úhradu nákladů řízení spojených s právním zastupováním. MSp žádost poškozené v zákonné lhůtě nevypořádalo a poškozená podala žalobu. Dne 15. 8. 2018 soud doručil tuto žalobu MSp s žádostí o vyjádření. MSp následně dne 23. 8. 2018 vydalo stanovisko, kterým přiznalo poškozené odškodnění ve výši 722 970 Kč. Poškozená poté vzala svoji žalobu zpět. Soud řízení zastavil a přiznal poškozené náklady řízení před soudem ve výši 59 938 Kč. Tyto výdaje v celkové výši 59 938 Kč by nevznikly, pokud by MSp vypořádalo žádost poškozené v zákonné lhůtě.

4.11 MSp nehospodárně vynaložilo peněžní prostředky státu ve výši 193 611 Kč na úhradu úroků z prodlení, když platbu dle rozsudku soudu neprovedlo bezprostředně po nabytí právní moci rozsudku. MSp tak postupovalo v rozporu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., neboť nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem, což je skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb.; viz příklad č. 5.

⁹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Příklad č. 5

Poškozený žádal dne 18. 10. 2012 MSp o odškodnění ve formě náhrady majetku ve výši 77 311 072 Kč. MSp tuto žádost vypořádalo a dne 10. 5. 2013 vydalo stanovisko, kterým žádost zamítlo, neboť podle MSp nebyly shledány důvody k uznání nároku na odškodnění. Poškozený se tedy dne 1. 7. 2013 obrátil k soudu a podal žalobu. Příslušný soud žalobu projednal a rozhodl, že MSp je povinno uhradit částku 99 833 337 Kč, včetně úroků z prodlení a nákladů řízení. Požadované odškodnění MSp uhradilo poškozenému až dne 7. 7. 2017, ačkoliv plánovalo provést tuto úhradu v den následující po nabytí právní moci rozsudku, ke kterému došlo dne 22. 6. 2017. Tím, že MSp vyplatilo odškodné až 7. 7. 2017, došlo k prodlení a také k nárůstu úroků z prodlení, které byly následně, dodatečně na žádost poškozeného, vyčísleny ve výši 193 611 Kč. Důvodem zpoždění platby byla skutečnost, že MSp nemělo ke dni 23. 6. 2017 ve svém rozpočtu dostatečnou výši disponibilních peněžních prostředků státu určených na odškodňování.

C. Regresní úhrady

4.12 MSp může dle ustanovení § 16 a násl. zákona č. 82/1998 Sb. požadovat regresní úhradu na úředních osobách, pokud škodu způsobily. Podle ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. může stát v případě, kdy byl touto úřední osobou soudce nebo státní zástupce, požadovat regresní úhradu, pokud byla jejich vina zjištěna v kárném nebo trestním řízení.

4.13 MSp v kontrolovaném období evidovalo 550 regresních úhrad v celkové výši 157 825 177 Kč, ze kterých bylo vymoženo v době ukončení kontroly NKÚ pouze 7 993 467 Kč, tj. 5 % z celkové částky. Hlavní příčinou zjištěného stavu byla jejich tzv. současná nevymahatelnost; viz příklad č. 6.

Příklad č. 6

Příkladem „současné nevymahatelnosti“ byly pohledávky za dvěma exekutory, jejichž hodnota dosáhla celkem výše 125 908 855 Kč, tedy 80 % všech regresních úhrad. Uvedené pohledávky byly v době ukončení kontroly NKÚ stále v řešení. V prvním případě bylo vůči exekutorovi vedeno konkursní řízení a ve druhém případě bylo pravomocně rozhodnuto v trestní věci a bylo nutno vyčkat, zda a v jaké míře dojde k využití zajištěného majetku k uspokojení nároků poškozených včetně státu.

4.14 NKÚ na kontrolovaném vzorku 42 spisů regresních úhrad v celkové výši 80 632 409 Kč ověřil, že MSp tyto úhrady vymáhalo a postupovalo v souladu s interními předpisy. Výše vymožенých regresních úhrad u kontrolovaného vzorku spisů v době ukončení kontroly NKÚ dosáhla 431 235 Kč, tj. 0,53 % z celkové předepsané částky.

4.15 Z uvedené částky vymáhalo MSp regresní úhrady za povinnou osobou „exekutor“ ve výši 80 185 798 Kč, „soudce“ ve výši 322 197 Kč, „soudní úředník“ ve výši 104 346 Kč a „ostatní“ ve výši 20 068 Kč. Výše předepsané regresní úhrady v případě prokázání zaviněné nečinnosti soudce se na kontrolovaném vzorku spisů pohybovala v rozmezí 2 % až 46 % uhrazeného odškodnění; viz příklad č. 7.

Příklad č. 7

MSp vyhovělo žádosti o odškodnění z titulu nesprávného úředního postupu a uhradilo poškozené částku 69 675 Kč. V rámci kárného řízení byla soudkyni prokázána zaviněná nečinnost, na jejímž základě byla předepsána regresní úhrada 1 412 Kč, tj. 2 % z výše uhrazeného odškodnění.

→ MSp nemohlo požadovat regresní úhrady, neboť došlo k zániku kárné odpovědnosti soudců.

4.16 MSp sleduje a vyhodnocuje postup soudů z hlediska délky řízení prostřednictvím výkazů a justiční statistiky. MSp také provádí prověrky zaměřené na průtahy v řízení a vyřizování stížností fyzických a právnických osob na délku řízení. MSp prověřilo v letech 2016–2018 přibližně 30 % všech soudů prověrkami zaměřenými na plynulost řízení. V letech 2019 a 2020 MSp neprovedlo z důvodu pandemie covidu-19 žádné prověrky.

4.17 MSp u tří spisů z 278 kontrolovaných Nejvyšším kontrolním úřadem vyhodnotilo délku soudních řízení jako nepřiměřenou. MSp však zahájení kárného řízení nenavrhl, neboť již zanikla kárná odpovědnost soudce¹⁰. Podrobnosti jsou uvedeny v příkladu č. 8 a 9.

Příklad č. 8

MSp uhradilo dvěma poškozeným odškodnění za nesprávný úřední postup způsobený nepřiměřenou délkou řízení v celkové výši 118 250 Kč. Soudní řízení trvalo celkem osm let a dva měsíce. MSp tuto délku vyhodnotilo jako nepřiměřenou, když zjistilo průtahy v řízení soudu v délce dvou let a čtyř měsíců. MSp však nemohlo požadovat regresní úhradu, protože zanikla kárná odpovědnost soudce, neboť MSp do tří let od spáchání kárného provinění soudce nepodalo návrh na zahájení kárného řízení, které je nezbytným předpokladem pro uplatnění regresní úhrady.

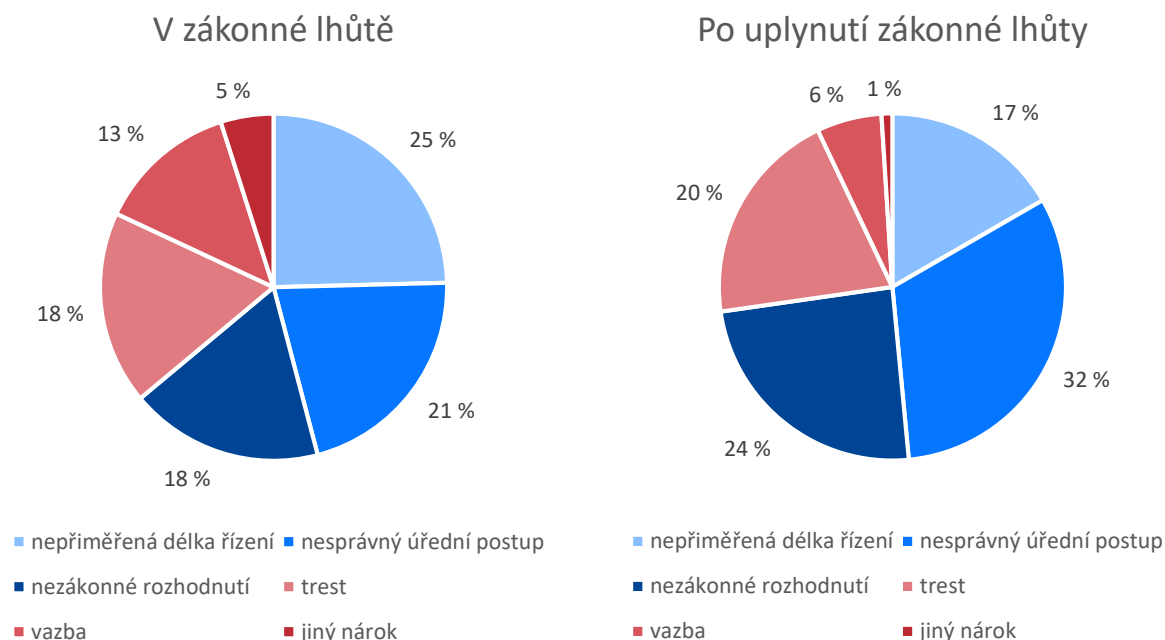
Příklad č. 9

MSp uhradilo poškozenému odškodnění ve výši 184 000 Kč za nesprávný úřední postup způsobený nepřiměřenou délkou řízení. Soudní řízení trvalo celkem 24 let a 10 měsíců. MSp tuto délku vyhodnotilo jako nepřiměřenou, když zjistilo průtahy v řízení soudu zaviněné soudcem. MSp však nemohlo požadovat regresní úhradu, protože v té době již zanikla kárná odpovědnost soudce, neboť MSp do tří let od spáchání kárného provinění soudce nepodalo návrh na zahájení kárného řízení, které je nezbytným předpokladem pro uplatnění regresní úhrady.

¹⁰ Odpovědnost soudce a předsedy soudu, místopředsedy soudu za kárné provinění dle ustanovení § 89 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), zaniká, nebyl-li do 3 let od jeho spáchání podán návrh na zahájení kárného řízení.

4.18 MSp dělí příčiny vzniku odškodnění do šesti kategorií: nepřiměřená délka řízení¹¹, nesprávný úřední postup¹², nezákonné rozhodnutí (nikoliv sdělení obvinění)¹³, trest (míněno trestní stíhání)¹⁴, vazba (pouze a jen vazba)¹⁵, jiný nárok¹⁶; viz graf č. 4.

Graf č. 4: Přehled vypořádání žádostí o odškodnění dle příčiny vzniku

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

¹¹ Je speciální formou nesprávného úředního postupu a lze ji uplatnit tehdy, pokud byla porušena povinností učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě; nestanoví-li zákon žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

¹² Lze uplatnit tehdy, pokud je porušen postup stanovený právními normami nebo postup vyplývající z povahy a funkce státního orgánu státní správy. Není vyloučeno, aby postup, jenž je označen za nesprávný, souvisel s rozhodovací činností orgánu státní moci, ovšem podstatné je, že dojde-li k porušení pravidel úředního postupu, tato závada se neodrazí v rozhodnutí orgánu veřejné moci (pokud by tomu tak bylo, přichází v úvahu jen odpovědnost za rozhodnutí). Za úřední postup je např. považována činnost notáře, exekutora, policisty při výkonu jejich činnosti. Definice nesprávného úředního postupu podávají rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 38/2000 a 25 Cdo 786/1999.

¹³ Lze uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo příslušným orgánem pro nezákonnost zrušeno nebo změněno, za podmínky, že poškozený jako účastník řízení využil v zákonem stanovených lhůtách všech procesních prostředků, které zákon poškozenému k ochraně jeho práva poskytuje.

¹⁴ Právo na odškodnění způsobené trestním stíháním má ten, proti němuž bylo zahájeno trestní stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), na němž byl zcela nebo zčásti vykonán trest a v pozdějším řízení byl obžaloby zproštěn nebo bylo-li proti němu trestní stíhání zastaveno nebo vykonal přísnější trest, než k němuž byl nakonec odsouzen.

¹⁵ Právo na odškodnění způsobené rozhodnutím o vazbě má ten, na němž byla vazba vykonána, jestliže bylo proti němu trestní stíhání zastaveno nebo byl obžaloby zproštěn nebo věc byla postoupena jinému orgánu. Odpovědnost státu za vazbu svědčí vazebně stíhanému i tehdy, pokud rozhodnutí, jež bylo podkladem pro omezení jeho osobní svobody, bylo zrušeno Ústavním soudem.

¹⁶ Jedná se o nárok nezařazený do ostatních kategorií.

D. Počty nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let

4.19 MSp vedlo v kontrolovaném období statistiku o počtu doručených, vyřízených a nevyřízených žádostí o odškodnění.

→ MSp bylo zatíženo vysokým počtem nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let.

4.20 Celkový počet nově doručených žádostí o odškodnění (20 727) v kontrolovaném období zhruba odpovídal celkovému počtu žádostí, které MSp bylo schopno vyřídit (20 424); viz tabulka č. 4 a příloha č. 2. Po celé kontrolované období bylo MSp zatíženo počty nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let v řádu několika tisíců. Počet nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let klesl v kontrolovaném období pouze o 16 % (z 3 137 na 2 637 žádostí).

Tabulka č. 3: Přehled počtu doručených a vyřízených žádostí o odškodnění v letech 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nově doručené žádosti o odškodnění	3 761	3 511	3 590	3 354	3 466	3 045
Vyřízeno žádostí o odškodnění	2 958	3 765	3 842	2 964	3 197	3 698
Rozdíl mezi doručenými a vyřízenými žádostmi	803	-254	-252	390	269	-653
Počet žádostí zbývajících k vyřízení v daném roce včetně nevyřízených žádostí z předchozích let	3 137	2 883	2 631	3 021	3 290	2 637

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat MSp.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
poškozený	souhrnné označení pro žadatele nebo žalobce
rozšetření	první úkon rozpracování žádosti
VPS	kapitola státního rozpočtu 398 – <i>Všeobecná pokladní správa</i>
zákonná lhůta	lhůta dle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

Příloha č. 1

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nově doručené žádosti o odškodnění	1 986	3 349	2 369	2 592	2 559	3 527	3 947	4 084
Vyřízeno žádostí o odškodnění	1 367	2 410	2 661	2 962	3 011	3 207	3 432	4 109
Rozdíl mezi doručenými a vyřízenými žádostmi o odškodnění	619	939	-292	-370	-452	320	515	-25
Počet nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let	-	1 558	1 266	896	444	764	1 279	1 254
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nově doručené žádosti o odškodnění	3 917	3 629	3 761	3 511	3 590	3 354	3 466	3 045
Vyřízeno žádostí o odškodnění	3 630	2 836	2 958	3 765	3 842	2 964	3 197	3 698
Rozdíl mezi doručenými a vyřízenými žádostmi o odškodnění	287	793	803	-254	-252	390	269	-653
Počet nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let	1 541	2 334	3 137	2 883	2 631	3 021	3 290	2 637

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat spisové služby MSp.

Přehled počtu doručených žádostí o odškodnění a peněžních prostředků státu vynaložených na odškodnění

	2016*	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Nově doručené žádosti	3 761	3 511	3 590	3 354	3 466	3 045	20 727
Počet žádostí vypořádaných mimosoudně	2 958	3 765	3 842	2 964	3 197	3 698	20 424
Výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění bez úroků z prodlení a nákladů řízení v Kč	X	109 026 736	129 093 062	98 938 575	113 900 356	133 746 678	584 705 407
Výše peněžních prostředků vynaložených na úroky z prodlení v Kč	X	245 210	942 663	350 723	362 258	140 190	2 041 044
Výše peněžních prostředků vynaložených na náklady řízení v Kč	X	53 175	455 704	127 812	6 228	39 880	682 799
Celková výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění v Kč	98 404 000	109 325 121	130 491 429	99 417 110	114 268 842	133 926 748	685 833 250

Zdroj: statistika zpracovaná MSp.

Vysvětlivka:

* Statistická data za rok 2016 ve stejném členění jako v letech následujících nebyla k dispozici z důvodu jejich poškození a neprůkaznosti.

Přehled počtu doručených žalob a peněžních prostředků státu vynaložených na odškodnění na základě soudních řízení

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Nově doručené žaloby	2 359	2 685	2 000	2 250	2 174	2 311	13 779
Ukončeno soudních řízení	2 030	1 739	2 433	1 987	1 864	3 327	13 380
Výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění bez úroků z prodlení a nákladů řízení v Kč	X	143 111 207	114 006 729	73 158 151	54 901 339	57 019 562	442 196 988
Výše peněžních prostředků vynaložených na úroky z prodlení v Kč	X	37 796 625	46 522 801	13 820 839	8 989 824	16 422 776	123 552 865
Výše peněžních prostředků vynaložených na náklady řízení v Kč	X	20 675 496	19 363 524	20 734 342	20 970 639	22 959 610	104 703 611
Celková výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění v Kč	91 100 000	201 583 328	179 893 054	107 713 332	84 861 802	96 401 948	761 553 464

Zdroj: statistika zpracovaná MSp.

Vysvětlivka:

* Statistická data za rok 2016 ve stejném členění jako v letech následujících nebyla k dispozici z důvodu jejich poškození a neprůkaznosti.